

**Интk
7;рвј

91; со
Арнl
6;
Фонm
0;ен,
кулm**

0;уре

85;

дееm

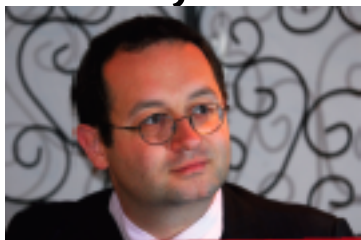
4; од

Долl

5;а

Норl

4;анд

12;а

> A2>XAB2> =0 M0<5=8:-?@54A540B5; =0 ><8A8X0B0 M0 :C;BC@0 2>
538>=0;=8>B A>25B =0 >;=0 >@<0=48X0 (\$@0=F8X0), @=> \$>=B5= 45=>2825
?@5AB>XC20H5 2> 0:54>=8X0 A> F5; 40 38 :>>@48=8@0 0:B82=>AB8B5 M0
:C;BC@=0 A>@01>B:0 =0 >?HB8=A:> =82> ?><5SC 5?C1;8:0 0:54>8X0 8 >;=0
>@<0=48X0. :B82=>AB8B5 =0 :C;BC@5= ?;0= A5 45; ?@>5:B>B M0
45F5=B@0;8M8@0=0 A>@01>B:0 @538>=>B =0 >;=0 >@<0=48X0 2> \$@0=F8X0 8
>?HB8=8 >4 5?C1;8:0 0:54>=8X0.

"50 >45@=0: <http://www.teamoderna.com.mk/>

8H5 >@40=0 >;52A:0

МАКЕДОНСКО-ФРАНЦУСКИ ПРОЕКТ Арно Фоншен, културен деен од Долна Нормандија

Во својство на заменик-претседател на Комисијата за култура во Регионалниот совет на Долна Нормандија (Франција), Арно Фоншен денуваше во Македонија со цел да ги координира активностите за културна соработка на општинско ниво помеѓу Република Македонија и Долна Нормандија. Активностите на културен план се дел од проектот за децентрализирана соработка помеѓу регионот на Долна Нормандија во Франција и општини од Република Македонија. Проектот е поддржан од Министерството за надворешни работи на Франција и неговата главна цел е да се зајакнат капацитетите на локалните власти за спроведување на процесот на децентрализација и да се поттикне активното граѓанство на локално и европско ниво

ДА ГО ПРОМЕНИМЕ НАШИОТ ЖИВОТ!

■ Кој е поводот за Вашиот престој во Македонија?

● Ова е мое четврто доаѓање во Македонија. Конкретно, поводот за моето сегашно доаѓање е да се запознаам со работата на две институции од областа на филмот и фотографијата - Кинотеката на Македонија и Националниот центар за фотографија, како и со неколкумина уметници, кои се занимаваат со филм и фотографија. Покрај тоа, имавме состанок со сите партнери што учествуваат во проектот за децентрализирана соработка помеѓу Долна Нормандија и Македонија.

■ Која е суштината на проектот на којшто работите?

● Всушност, главната цел на проектот е Французите што повеќе да ја запознаат Македонија, но и да им се даде можност на Македонците да одат во Франција и таму да го пренесат своето знаење. Суштината на проектот е размена на искуства од различни области на секојдневното живеење помеѓу граѓаните на двете држави, и тоа реализирани на ниво на локална соработка.

■ На кој начин се остварува размената на искуства и знаења?

● Иако се работи за институционална соработка, активностите од проектот се групирани во пет дела спроведувани од француско-македонски „тандем-организации“. Целта е да се вклучат што поголем број граѓани и организации на повеќе нивоа: државни институции, здруженија на граѓани, професионални комори, медиуми итн. Асоцијацијата на агенции за локална демократија (АЛДА) е генерален координатор на сите активности. Покрај тоа, во Франција постои еден многу познат фестивал кој се вика „Балканска пролет“, во чија програма за 2009 и 2010 година Македонија ќе биде во центарот на вниманието. Во октомври оваа година, во Нормандија ќе ги организираме и „Деновите за развој“, на кои Македонија ќе биде поканета да земе учество. Всушност, целта на сите активности кои се преземаат е што поголем број жители на Долна Нормандија да ја откријат вашата убава земја Македонија, а исто така и да овозможиме директна соработка помеѓу општини од Долна Нормандија со општини од Македонија, кои би соработувале помеѓу себе во разни области. Меѓу бројните активности предвидено е да се посвети внимание на валоризацијата на вашето културно наследство. На пример, браќата Маначи, коишто се познати не само во Македонија туку и на Балканот и во светот, сакаме публиката во Долна Нормандија да се запознае со нивните дела.

■ **Рекорте дека на фестивалот „Балканска пролет“ ќе ѝ се даде посебно значење на македонската култура во текот на 2009 и 2010 година. Дали веќе има одредено кои содржини ќе бидат претставени на фестивалот во Франција и како се селектираат уметниците од Македонија, кои ќе настапат на фестивалот?**

● „Балканска пролет“ е комплексен фестивал во кој се застапени различни содржини од уметничкото творештво, почнувајќи од танц, фотографија, музика... Програмскиот директор на фестивалот, г. Лоран Порв, кој повеќе пати доаѓаше во Македонија е во постојана соработ-

ка со Центарот за културна иницијатива „Локомотива“ од Македонија, преку кој беа остварени контакти со сите уметници кои се заинтересирани да учествуваат на фестивалот, а потоа се направи селекцијата. Всушност, начинот на којшто работиме е сличен на оној што го остваруваме и во соработката со скандинавските земји. Тоа значи дека им даваме можност на земјите сами да го направат изборот на уметниците или, пак, да учествуваат во изборот. Целта е не само ние како организатори на фестивалот да правиме избор на содржините од програмата, туку да им овозможиме на државите сами да го креираат своето претставување. Во програмата за оваа година македонската култура ќе биде претставена во текот на април, со неколку содржини во рамките на т.н. „Балканско кафе“. Меѓу другото, во неколку места во Долна Нормандија, вклучувајќи го и главниот град на регионот - Каен, се планираат литературни средби со писателот Луан Старова, потоа концерти на Тони Китановски и оркестарот „Черкези“, из-

МАКЕДОНСКО-ФРАНЦУСКИ ПРОЕКТ Арно Фоншен, културен деел од Долна Нормандија

СОРАБОТКА СО КОЈА ЈАКНЕ ГРАЃАНСТВОТО

■ Зошто е важно да се разменуваат искуства на локално ниво, дали е тоа поедноставниот пат за зближување меѓу луѓето од различни средини?
 ● Кога државите соработуваат помеѓу себе, тие се договараат за важни теми, кои многу ретко може да го сменат директно животот на луѓето. Додека, пак, кога се соработува на локално ниво има многу поголеми шанси конкретно да се смени животот на локалното население. Во Франција имаме два спогодби, првиот е оној што се однесува на националното ниво и вели: „Да го смениме животот“, а вториот за локално ниво: „Да го смениме нашиот живот“. Значи, да се преземат активности од кои има конкретни резултати. Главна цел на проектот е да се зајакне соработката помеѓу општините од Македонија и Долна Нормандија. Директната соработка меѓу локалната власт дава можности за средби на граѓаните од Франција и Македонија, со што ќе се зајакне чувството за европски идентитет и граѓанство.

Во шекош на април, во Долна Нормандија, македонската култура ќе биде претставена со неколку содржини во рамките на "Балканско кафе"

ложба на фотографии на Горче Ставревски, литературна средба под наслов „Приказни и легенди од Балканот“ со писателката Анастасија Ортенциу, која по мајка има македонско потекло, потоа прикажување на филмовите на Теона Стругар-Митевска - „Јас сум од Титов Велес“ и „Како убив светец“, дебата на тема „Европа оди напред? Каде оди Република Македонија“, како и образовна и културна работилница во соработка со организацијата „Лоја“ од Тетово. За 2010 година засега е договорено поставувањето на текстот „Есперанца“ од Жанина Мирчевска, во театарот „Papillon Noir“ во Каен.

■ Кои други аспекти од културната соработка се опфатени во овој проект?

● Важен аспект во соработката помеѓу општини од Македонија и Долна Нормандија е и оној што се однесува на валоризацијата на културното наследство и негово ставање во функција за развој на туризмот. Така, специјалисти од Франција и Македонија се обидуваат да идентификуваат места, односно пред сè градби кои би биле значајни за туристичкиот развој на една определена територија и се обидуваат да покренат активности, кои се важни за конзервација и валоризација на тие градби. Потоа, студенти од Франција и Македонија работат на конзервацијата на тие градби. Покрај тоа, програмата за соработка меѓу општините опфаќа и активности од наставата по историја во кои се вклучени гимназии од Франција и Македонија. Во Франција, односно во Долна Нормандија постојат триесетина училишта кои се заинтересирани да соработуваат со Македонија токму на темата на историското минато, и тоа најмногу на оние моменти што се однесуваат на Првата светска војна и на воениот фронт кој во тоа време беше во Македонија. Притоа се разменуваат искуства околу начинот на изучување на историските факти во Франција и во Македонија, како и за развојот на регионот до денес.

■ Како, пак, искуство може да добијат македонските ученици во врска со историјата на Долна Нормандија?

● Кога зборуваме за историјата на Долна Нормандија, во Каен, главниот град на регионот, постои музејот „Меморијал на мирот“, кој е еден од најважните музеи во Франција. Тоа е музеј во кој се собрани сите сведоштва за Втората светска војна и е посветен од голем број луѓе од светот. Учениците од Македонија, кои ќе имаат можност да дојдат во Франција и да работат на темата историја, ќе имаат можност да го посетат и овој музеј. Инаку, во Долна Нормандија кога се снимаше филмот на Стивен Спилбер „Спасувајќи го војникот Рајан“ направивме цел историски патокказ како се одви-

Учесниците на проектот „Линевтар на културно наследство“ реализиран во Мариво, во јули минатата година

Сцена од заедничката претстава на „Локомотива“ и Центарот за кореографија од Каен

вале најзначајните моменти од Втората светска војна. Македонските ученици кога ќе ја посетат Нормандија ќе можат да ги посетат токму тие места, но и сепак местата каде што се снимаше филмот на Спилбер, што според мене претставува едно од најголемите филмски дела на крајот на 20 век.

■ Дали во овој проект е предвидена размена на искуства и соработка на стопанско ниво меѓу локалните власти во двете земји?

● Се разбира. Македонија моментално е во важна фаза на децентрализација, но во исто време и Франција се наоѓа во својата трета фаза на децентрализација, со третиот закон на децентрализација и затоа една тематска соработка баш на таа тема - децентрализација - е многу важна и за луѓето од Долна Нормандија и за луѓето од Македонија. Според моите сознанија, Македонија има

добро развиен невладин сектор, особено на полето на културата што може да биде значаен придонес во економскиот развој. Во Франција, пак, од друга страна сме навикнати на важноста на институциите, значи оној јавниот сектор и мислам дека двете страни можат да најдат многу теми за соработка и размена на искуства.

■ Ја споминавте соработката со скандинавските земји, какви се искуствата од таа соработка?

● Јас сум претседател на најголемиот европски фестивал за скандинавските и нордиските земји, којшто носи наслов „Бореалите“. Преку овој фестивал во Франција успеавме да прикажеме еден друг аспект на скандинавските земји. Значи, да излеземе од она клише за Викинзите, кои не освоиле пред 1.000 години. Со помош на овој фестивал успеавме да разменуваме искуства со локалните средини од Скандинавија на разни теми, како што се образование, економија и култура. „Бореалите“ е еден од десетте национални фестивали кои се поддржани од Министерството за култура на Франција. Пред 15-ина години фестивалот почна соработка со Викдис Финбогатотје, поранешна претседателка на Исланд, која во историјата е запишана како прва жена-претседател на држава во светот. Сега оваа дама е голем пријател на фестивалот и минатата година учествуваше во селекцијата на програмата. Ние се гордееме на соработката со неа, особено што таа потекнува уште од времето кога светот со чудење гледаше на фактот жена да биде на чело на една држава.

■ Велите дека во Македонија доаѓате четврти пат. Што сè успеавте да видите од оваа земја, што Ви остави впечаток?

● Многу ми се допаѓаат Битола и Охрид. Луѓето во Македонија е она што најмногу ми се допаѓа. Во Македонија сретнав луѓе кои се многу интересни, многу образовани, културни. За човек како мене, научен да функционира со „100 на час“, контактите со луѓе од Македонија беа многу корисни бидејќи кај нив видов дека е можно да се биде ефикасен, а притоа да не се биде во константно темпо на брзање, туку да се живее порелаксирано. Морам да признаам дека е попријатно кога се работи во таква атмосфера. Имам можност да видам и неколку изложби на тукашни уметници, коими оставија впечаток, но за жал во моментот не ги знам нивните имиња.

■ Колку е предвидено да трае овој проект за децентрализирана соработка помеѓу Долна Нормандија и Република Македонија?

● Засега сигурно е дека ќе трае уште година и пол, а потоа имаме намера да го продолжиме за уште 6 години. Секако, нашите намери се да работиме и на долгорочен план, но сè ќе оди чекор по чекор.

Гордана Колевска